

musikk

SIDEBLIKK

PETER LARSEN

Tallenes tale

LURER DU PÅ hvor Leif Ove Andsnes er for tiden? Vel, han spiller Brahms' andre i Berlin med Haitink i dag, i morgen og på fredag. I begynnelsen av april gir han solokonsserter i Chicago, New York og Roma. Så blir det Brahms igjen, denne gang i Paris med Paavo Järvi.

Jeg vet det. Jeg har sjekket ham på Bachtrack, nettstedet der engelske Alison og David Karlin registrerer alt som spilles av klassisk musikk rundt om i verden.

BACHTRACK er grei å ha hvis du vil sjekke hva musikere, sangere og dirigenter driver med. Eller hvis du skal planlegge en storbyweekend med innbygget klassisk konsert. Men Bachtrack kan også fortelle noe mer generelt om tilstanden i det klassiske konsertlivet. For av og til dykker David Karlin ned i den enorme databasen og kommer opp med statistiske oversikter over hva som blir spilt i verden. Og av hvem.

I JANUAR presenterte han resultatene for 2010. De skal tas med et kilo salt – for Bachtrack samler bare data fra store konsertsaler, operahus og festivaler. Grieghallen, og Festspillene er med. Men ikke for eksempel Borealis.

Det er altså den klassiske musikkens tradisjonelle spillesteder som registreres. Bildet som, med dette forbeholdet, tegner seg, er tydelig. Og ikke helt overraskende.

DE TI MEST spilte komponister på verdensplan er Beethoven, Mozart, Schumann, Bach, Brahms, Haydn, Schubert, Tsjajkovskij, Chopin og Mahler – i den rekkefølgen. Med andre ord: tysk-østerriksk verdensherredømme. Måler man hvor mange ulike verk av en enkelt komponist som spilles, fyker Bach til topps, mens Tsjajkovskij og Mahler detter ut og erstattes av Händel og Richard Strauss.

Det suverent mest spilte enkeltverket er Händels «Messias» etterfulgt av Beethovens syvende og Mahlers første. Og det er fire andre stykker Beethoven på topp ti-listen – to symfonier og to klaverkonserter. Altså tysk-østerriksk seier igjen. Med Beethoven som ubestridt lagkaptein.

STATISTISK SETT er det moderne konsertlivet altså preget av musikkhistorisk konservatisme. Visste vi ikke det fra før? Jo da. Men en nærmere analyse viser også at selv om 42 prosent av musikken stammer fra romantikken, så er overraskende mange verk, faktisk hele 35 prosent, komponert etter 1900. Og selv om folk født før 1880 dominerer, så er et ganske stort antall nålevende komponister representert i programmene – men med ganske få verk hver. På tallenes overflate er alt riktignok ved det gamle. Men det er litt bevegelse i dybden. Selv om konsertprogrammene sikkert aldri kommer til å innhente nåtiden.

Sanger fra et bekmørkt univers

cd jazz

Susanna Wallumrød
«Jeg vil hjem til menneskene»
Grappa
1 2 3 4 5 6

Tolkninger som bør føre til en renessanse for Gunvor Hofmos diktning

GUNVOR HOFMO debuterte som lyriker i 1946. Diktene hennes var preget av en dyster stemning, lengsler og savn. Nå har Susanna Wallumrød satt toner til 13 av diktene, og med det minnet oss om både Hofmos liv og hennes eksistensielle poesi. Tidligere har Jan Erik Vold gjort et stort arbeid for at Hofmo ikke skal bli glemt.

Det er ikke akkurat ønskedikt det handler om, snarere en malstrøm av lidelse formulert i knapt tilhugde modernistiske tekster. Vold kalte Hofmo «mørkets sangerske», og det er ikke så vanskelig å skjønne hvorfor når Susanna Wallumrød tolker tekstene hennes.

HOFMOS ERFARINGER som ung kvinne under krigen preget diktene hennes. Hennes nære venninne, den jødiske flyktningen Ruth Maier ble sendt til de tyske dødsleirene, noe som preget Hofmo sterkt.

Dikteren skulle også slite med sterke psykiske lidelser, noe som førte til at hun var innlagt på Gaustad i elleve år. I

hele 16 år var hun taus. Men Hofmo kom gjennom det, og fra 1971 kom det stadig nye diktsamlinger, i alt 20 ga Hofmo ut.

SUSANNA WALLUMRØD har hatt suksess som soloartist og i duoen Susanna & The Magical Orchestra, med vakker, melankolsk musikk som både kritikere og publikum setter stor pris på. I «Jeg vil hjem til menneskene» synger hun for første gang på norsk.

Musikken hennes bygger flott opp under Hofmos tekster, og Wallumrød velger med omhu å gjenta enkelte av strofene på en effektiv måte. At hun er en glimrende sanger er ingen nyhet, og i møtet med disse tekstene får hun bruk for hele sitt register. Det er en utfordring Wallumrød mestrer utmerket.

Wallumrød har også forlatt de små formatene og har satt sammen et svært så kompetent band som lener seg mer mot rocken enn vi er vant med fra Wallumrøds tidligere produksjoner. Det er effektivt, fordi hun dermed har et rikere register å spille på når hun bygger opp stemninger som kler uroen og desperasjonen, men også de strimer av lys som av og til spjærer Hofmos mørke univers. Hans Magnus Ryan fra Mot-orpsycho er gitarist, ellers er

det kjente jazznavn som Ståle Storløkken på tangenter, Jo Berger Myhre på bass og Erland Dahlen sørger for rytmer og sag(!). Helge «Deathprod» Sten er produsent.

MUSIKKEN er variert, snart jagende, snart melankolsk stillferdig, den kan buldre og vræle eller være som en naken klagesang. Musikkerne gir tekstene et ekstra løft fordi musiseringen er disiplinert og ydmyk overfor innholdet i Hofmos tekster.

Mange tekster kunne ha vært sitert fra denne platen. Men et vers fra diktet «Kjenner du ditt hjerte» fra 1946 sier ganske mye om hvilke problemstillinger Hofmo jobbet med:

«Det har en tørst mot varme, imot en elsket venn, men ønsker hemlig kulden som gjør det fritt igjen»

ETTER AT HOFMO kom seg fra oppholdet på Gaustad levde

hun nokså tilbaketrukket. Hun er knapt nok fotografert, lot seg aldri intervju, men har likevel delt mer av seg selv med oss, enn de fleste utøvende kunstnere.

Wallumrød skal ut på turné med dette materialet. Det burde føre til en renessanse for Gunvor Hofmos diktning. For tekstene kan jo leses som tekster også, selv om Wallumrød og musikkerne hennes har gitt dem et helt nytt og fruktbart jordsmonn å vokse i.

Og det har Wallumrød og musikkerne gjort på måter som gjør tekstene enda nærmere og mer dagsaktuelle enn lesing alene.

OLAV GORSETH

MØRKETS SANGERSKE: Susanna Wallumrød tolker Gunvor Hofmos tekster på «Jeg vil hjem til menneskene». Det gjør hun og musikkerne på måter som gjør Hofmos lyrikk enda nærmere og dagsaktuell enn lesing alene.

FOTO: GRAPPA

Fortids fremtid

cd jazz

Velkro
«The Future of the Past»
Pling Music
1 2 3 4 5 6

Frijazz møter tungmetall og støy-musikk

Hva tenkte de gamle om fremtiden den gang på 1970-tallet da alt fusjonerte og jazzrocken ble til? Kanskje hørte de i det indre øret noe som minner om «The Future of the Past», en plate der spretten frijazz møter tungmetall og støy-musikk. I gruppen Velkro har bergensgitaristen – og BT-anmelderen – Stephan Meidell fått med seg den slovenske saksofonisten Bostjan Simon og to portugisiske musikere, Hugo Antunes på akustisk bass og Luis Candeias på trommer. Det meste av materialet er skjeve, snodige Ornette Coleman-aktige temaer som Meidell og Simon spiller

unison – før det braker løs med frie improvisasjoner for overstyrt gitar og forrevet tenorsax, sparket fremover av den imponerende Candeias. Og når det blir litt for mye, kommer det noen enkle, myke gitarriff så alle kan slappe av – før Meidell igjen trår hardt på pedalen og Candeias fyrer opp under kjelene. Det er fortids fremtid på denne platen. Men mest av alt er det musikalsk nåtid. Som kommer ikledd årets hittil kuleste coverdesign.

PETER LARSEN

Tett og presis

cd jazz

Helge Lien trio
«Natsukashii»
Ozella/Musikklosen
1 2 3 4 5 6

Sterk oppfølger av berømt plate

Helge Lien Trio fikk Spellemannprisen for «Hello Troll». Tre år senere kommer «Natsukashii», og pianotrioen leverer nok et bevis på at de er en av de mest spennende ensemblene i moderne norsk jazz. Helge Lien har sammen med bassist Frode Berg og trommeslager Knut Aalefjær utviklet et usedvanlig tett og presis samspill. Fremføringen er suveren, det er snakk om en trio som behersker musiseringen til fulle. «Natsukashii» består av ti komposisjoner, alle signert Lien. Stemningen i musikken svinger fra det lystige i «Afrikapolka» til det mer dystre, fra hurtig lek til sakte dveling ved temaene. Liens

musikk er melodisk vakker jazz, en viss inspirasjon fra både den klassiske verden og folkemusikken er hørbar, uten å være dominerende. Samtidig får denne påvirkningen det til å hvile en tydelig «nordisk» stemning over «Natsukashii», det japanske navnet (kan oversettes med nostalgisk) til tross. Dette er nok en utgivelse som befester og styrker renomméet til det utlendingene gjerne kaller norsk «fjelljazz». Og ikke minst, det spikrer Helge Lien Trios posisjon blant norske og utenlandske pianotrioer.

OLAV GORSETH

Info sendes til bergenpuls@bt.no
Bergenpuls, boks 7240, 5020 Bergen
Telefon: Tone Skogen 55 21 38 30,
Camilla Ahamoth 55 21 39 93,
Erik Fossen 55 21 45 98.

■ konsert

Kveldstoner i en Åpen kirke Barbro Husdal og Carsten Dyngeland. Storetveit kirke kl. 19.

Åresong Tekstar av Jon Fosse tonesett av Gabriel Fliflet. Kabuso, Øystese kl. 19.

Madam Felles Nystemte Et tilbud til unge musikere, nye band og låtskrivere. Madam Felle kl. 21.

Gammelpopens venner Banco Rotto kl. 22.

■ klubb

Klubb Luedy Geir Luedy og følge. Folk og Røvere kl. 20.

Reggae Fever Diverse DJs. Barfot kl. 22.

Think Twice R'n'B, hiphop, dancehall, lounge og house. Metro Bar & Nightclub kl. 22.

Dubstep The Scotsman kl. 23.

■ scene

Brenningmysteriet Hardbakke kl. 18.

Ylvis 4 Ole Bull Scene kl. 19.

Et bedre sted DNS Lille scene kl. 19.

Nye stemmer DNS Småscenen kl. 19.

Hva vi elsker – Et bedre stykke Norge. Skolerevyen 2011. Bergen Handelsgym kl. 19.

Peder Påske DNS, Store Scene kl. 19.30.

Othello Studentteateret Immaturus. Det Akademiske Kvarter, Tivoli kl. 20.

Standup Bergen Klubbkveld Rick's kl. 21.

■ filmklubb

Spoiler Alert Bergen Filmklubb, Landmark kl. 20.

Alien Regi Ridley Scott, Storbritannia, 1979. Cinemateket USF kl. 18.

Forbidden planet Fred McLeod Wilcox, USA, 1956. Cinemateket USF kl. 20.

■ barn

Vilvite Marineholmen kl. 09 – 15.

Ablegøyer Aktivitetssenter. Fanatorget kl. 10 – 20.

Baluba Aktivitetssenter. Nyborg, Åsane kl. 10 – 20.

■ eldre

Bergen Senior Bowlere Sandsli Bowling kl. 11.

Sangkor Danckert Krohn seniorsenter kl. 11.30.

Onsdagsdans Danckert Krohn seniorsenter kl. 13.

Åsane Seniordans Åsane kultursenter kl. 16 – 21.

Pensjonisttreff God musikk. Arna og Langedalen pensjonistforening. Friborg kl. 17.30.

Dans for voksne Sjøreide Seniorsenter kl. 19.

■ møter og foredrag

Senioruniversitetet i Bergen Rektor Marianne Skjulhaug: Bergens byutvikling i fortid og fremtid. Konsertpaleet kl. 11.

Kulturbyråden informerer Kulturarenaplanen og planene for nytt kulturhus i Åsane. Kultursalen Åsane kl. 18.30.

Onsdag kveld på Stranges Oddrun Marie Eiriksdatter Drage foredrag om Fortun og Stedje stavkirker. Fortidsminneforeningen. Stranges stiftelse kl. 19.

Om Bergen og Bysants Geir Atle Ersland: Sigurd Jorsalfar og Konstantinopel. De kulturhistoriker samlinger. Haakon Shetelig's plass 10 kl. 19.

Mens vi venter på Festspillene Det Akademiske Kvarter, Teglvirket kl. 19.15.

Jazzkafé Blandet drops. Det Akademiske Kvarter, Teglvirket kl. 21.15.

■ aktiv

Dagens tur I Bommen-Våkendalen-Blåmanen. Tung. Bg. Turlag, Seniorgruppen. Bommen. kl. 10.

Dagens tur II Rundtur Fløyen. Fløybanen Bergen Turlag, Seniorgruppen. Øvre st. kl. 10.15.

■ annet

Basar Kirkepyrd. Solheim kirke kl. 12.

Bergen brettspillklubb Nordnes Bydelshus kl. 17.30 – 22.30.

Håstein Pro 12–16 år. Dans, klatring m.m. Håstein skole kl. 18 – 22.

Urban Jungle Åpent filmverksted for ungdom 13–26 år. Vitalitetssenteret på Møhlenpris kl. 18.

Kveldsretreat Søsterhjemmet Diakonissehjemmet Haraldsplass kl. 18 – 21.

Snutt medieverksted For ungdom interessert i film, foto og design. Ungdomshuset 1880 kl. 18 – 22.

Wesselquiz Wessel Akevittbar kl. 19.

Quiz for allmuen Bien Bar kl. 20.30.

Rock- og filmquiz Med quizmastere Roy og Frode. Inside Rock Cafe (Hinsides) kl. 21.

Jazzkoden cd jazz

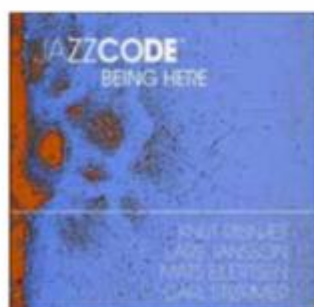
JazzCode
«Being Here»
Curling Legs/Musikkoperatørene

1 2 3 4 5 6

Kvartett på stødig grunn

Trommeslager Carl Størmers JazzCode er et slags omreisende orkester som skifter medlemmer fra gang til gang. På Being Here er det tre sterke nordiske kort han har på hånden – norske Knut Riisnæs (saksofon) og Mats Eilertsen (bass) og svenske Lars Jansson (piano). Jansson står for flere av komposisjonene, ispedd en del standardlåter, og materiale fra nyere tid.

Kvartetten ser ut til å stortrives i studio, og leverer et svingende samspill og melodisterke, drivende soloer. Både Riisnæs og Jansson er i slaget – og når Eilertsen ikke svinger med Størmer, improviserer han glitrende.

Selv om musikken ikke har det som mål, er det likevel et poeng at uttrykket ikke er særlig friskt. Det er ikke gjort store forandringene med standardmaterialet, og det er ikke tatt store friheter i arrangementene. Men, det går ikke kun på rutine, og her er det mye mat for dem som liker jazz sin godt stekt.

STEPHAN MEIDELL

Høyt og lavt cd klassisk

Lars Notto Birkeland
Jehan Alain:
«Complete Works for Organ»
Simax Classics

1 2 3 4 5 6

Orgelmusikk som ikke likner noe annet

«Historien om en mann som skyver på en liten vogn med tre hjul. Bak ham står tyve politimenn og kaster mursteiner på ham», skrev Jehan Alain om et orgelverk som etter hvert ble til et bønnfallende «Litanie». Han tilegnet det minnet om søsteren som døde i 1937 tre uker etter at verket var ferdig. Selv døde han tre år senere, drept av tyske troppe. Hans beskrivelse av «Litanie» der Sisysfos møter Keystone Cops og Crazy Kat, er typisk for tidens franske surrealistiske miljø og for Alains univers – der høyt og lavt, tragikk og komikk møtes

i uventede allianser. Produktiviteten hans var enorm. I løpet av 1930-tallet skrev han mer enn 120 verk, herav om lag 40 orgelkomposisjoner. Det er dem Lars Notto Birkeland har funnet frem og spilt inn: To flotte plater med skisser, drømmende improvisasjoner, tyrkiske landskaper og fjernøstlige modaliteter. Merkelig musikk – musikk som ikke likner noe annet. Verken før eller siden.

PETER LARSEN